GENERALINIO ADVOKATO
JEAN RICHARD DE LA TOUR IŠVADA,
pateikta 2025 m. sausio 9 d.[1]

Byla C-536/23

Bundesrepublik Deutschland
prieš
Mutua Madrileña Automovilista

(*Landgericht München I* (I Miuncheno apygardos teismas, Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 – 11 straipsnio 1 dalies b punktas – 13 straipsnio 2 dalis – Jurisdikcija dėl bylų, susijusių su draudimu – Specialių jurisdikcijos taisyklių taikymo sritis – Eismo įvykis – Žalą patyrusios šalies tiesioginis ieškinys draudikui – Sąvoka „žalą patyrusi šalis“ – Darbdavys, perėmęs savo darbuotojo, nukentėjusio per eismo įvykį, teises – Valstybės narės, kaip darbdavės, tiesioginio ieškinio pareiškimas – Vieta, kurioje yra ieškovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta“

I. Įvadas

1. Reglamente (ES) Nr. 1215/2012[2] nustatydamas specialias jurisdikcijos dėl bylų, susijusių su draudimu, taisykles, Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė apsaugoti silpnesniąją šalį[3]. Ją nustatyti gana lengva, jei, kaip dažniausiai būna, ginčas kyla tarp asmens, nukentėjusio per eismo įvykį, ir bendrovės, kurioje apdrausta šį įvykį sukėlusi transporto priemonė, tačiau tai padaryti gali būti sunkiau, kai ieškinį pareiškia darbdavys, perėmęs nukentėjusiojo teises.

2. Tokia situacija Teisingumo Teismui jau pažįstama, nes jis jau yra nusprendęs, jog iš Reglamento Nr. 1215/2012 matyti, kad pirmoje valstybėje narėje buveinę turintis darbdavys, kuris toliau moka darbo užmokestį po eismo įvykio nedirbančiam darbuotojui ir perima jo teises antroje valstybėje narėje buveinę turinčios bendrovės, apdraudusios šiame įvykyje dalyvavusios transporto priemonės valdytojo civilinę atsakomybę, atžvilgiu, gali kaip „nukentėjusioji šalis“, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 44/2001[4] 11 straipsnio 2 dalį, iškelti šiai draudimo bendrovei bylą pirmos valstybės narės teismuose, jei tiesioginis ieškinys yra leidžiamas[5].

[1] Originalo kalba: prancūzų.

[2] 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1).

[3] Žr. Reglamento Nr. 1215/2012 18 konstatuojamąją dalį.

[4] 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42).

[5] Žr. 2017 m. liepos 20 d. Sprendimą *MMA IARD* (C-340/16, toliau – Sprendimas *MMA IARD*, EU:C:2017:576, 39 punktas).

3. Šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą ypatumas tas, kad per eismo įvykį nukentėjęs asmuo yra pareigūnė, taigi jos teises parėmęs darbdavys yra valstybė.

4. Šioje išvadoje išdėstysiu priežastis, dėl kurių Teisingumo Teismo jau padaryta išvada gali būti remiamasi, nenukrypstant nei nuo Reglamento Nr. 1215/2012 teksto, nei nuo šio reglamento esmės, tuo atveju, kai ieškinį pareiškęs darbdavys (kai neginčijama, kad jis perėmė nukentėjusiojo teises), yra valstybinio pobūdžio. Kartu pasinaudosiu šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą suteikta galimybe paaiškinti ir patikslinti ankstesnę Teisingumo Teismo jurisprudenciją, susijusią su teismo, kuriame gali būti pareikštas toks ieškinys, tarptautinės ir teritorinės jurisdikcijos nustatymu konkrečiu atveju, kai sąsajos kriterijus – ieškovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta – turi būti taikomas valstybei.

II. Teisinis pagrindas

5. Šioje byloje svarbios Reglamento Nr. 1215/2012 15, 16, 18 ir 34 konstatuojamosios dalys, taip pat 1 straipsnio 1 dalis, 4 straipsnio 1 dalis ir 5 straipsnio 1 dalis.

6. Be to, paminėtinas Reglamento Nr. 1215/2012 II skyriaus 3 skirsnis „Jurisdikcija dėl bylų, susijusių su draudimu“, apimantis 10–16 straipsnius.

7. Šio reglamento 10 straipsnis suformuluotas taip:

„Jurisdikcija dėl bylų, susijusių su draudimu, nustatoma pagal šį skirsnį, nedarant poveikio 6 straipsniui ir 7 straipsnio 5 punktui.“

8. Minėto reglamento 11 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nurodyta:

„Draudikui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys gali būti pareikštas:

a) valstybės narės, kurioje yra jo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, teismuose;

b) jeigu ieškinius pareiškia draudėjas, apdraustasis arba naudos gavėjas – kitoje valstybėje narėje ieškovo nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos teismuose <…>“

9. To paties reglamento 13 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„10, 11 ir 12 straipsniai taikomi žalą patyrusios šalies tiesiogiai draudikui pareikštiems ieškiniams, jeigu tokie tiesioginiai ieškiniai yra leidžiami.“

10. Galiausiai Reglamento Nr. 1215/2012 63 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta:

„Šiame reglamente bendrovės ar kito juridinio asmens arba fizinių ar juridinių asmenų asociacijos buveinės vieta yra ten, kur yra jų:

a) oficiali buveinės vieta;

b) centrinė administracija; arba

c) pagrindinė verslo vieta.“

III. Faktinės pagrindinės bylos aplinkybės ir prejudicinis klausimas

11. Federalinė pareigūnė, dirbanti *Deutsche Patent- und Markenamt* (Vokietijos patentų ir prekių ženklų tarnyba) Miuncheno skyriuje, 2020 m. kovo 8 d. per atostogas Ispanijoje pateko į eismo įvykį. Važiuodama dviračiu ji susidūrė su nuomojamu automobiliu, kurio civilinės atsakomybės draudikė yra Ispanijos draudimo bendrovė *Mutua Madrileña Automovilista* (toliau – draudimo bendrovė).

12. Dėl sužalojimų, patirtų per šį eismo įvykį, pareigūnė 2020 m. kovo 8–16 d. buvo nedarbinga. Šiuo laikotarpiu jos darbdavė – Vokietijos valstybė – jai ir toliau mokėjo darbo užmokestį. 2021 m. sausio 25 d. raštu Vokietijos valstybė draudimo bendrovės atstovei žalos sureguliavimo reikalams Vokietijoje pareiškė reikalavimą [6] kompensuoti tą sumokėto darbo užmokesčio sumą – 1 432,77 EUR. Ši atstovė atsisakė sumokėti šią sumą ir teigė, kad būtent pareigūnė sukėlė eismo įvykį.

13. Vokietijos valstybė, ir toliau veikdama kaip darbdavė, *Amtsgericht München* (Miuncheno apylinkės teismas, Vokietija) pareiškė civilinį ieškinį draudimo bendrovei, siekdama, kad būtų sumokėta ginčijama kompensacija. Ši bendrovė, kurios buveinė yra Ispanijoje, nurodė, kad šis teismas neturi tarptautinės jurisdikcijos, ir užginčijo ieškinio pagrįstumą.

14. 2022 m. vasario 16 d. sprendime *Amtsgericht München* (Miuncheno apylinkės teismas) konstatavo, kad jis neturi tarptautinės jurisdikcijos. Jis taip pat pripažino, kad Vokietijos valstybė negali remtis jurisdikcija, grindžiama Reglamento Nr. 1215/2012 11 straipsnio 1 dalies b punktu ir 13 straipsnio 2 dalimi, nes šios nuostatos, kuriose įtvirtintos išimtys, turi būti aiškinamos siaurai ir jų taikymo sritis negali būti išplėsta įtraukiant darbdavį, kai šis yra valstybė. Atlikęs bendrą apsaugos poreikių vertinimą *Amtsgericht München* (Miuncheno apylinkės teismas) padarė išvadą, kad Vokietijos valstybė, kuriai, beje, tenka ir socialinės apsaugos įstaigos vaidmuo, pirmiausia senatvės ir sveikatos draudimo sistemoje, negali remtis šiomis išimtimis.

15. Vokietijos valstybė padavė apeliacinį skundą *Landgericht München I* (Miuncheno I apygardos teismas, Vokietija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Ji teigia, kad, kaip pareigūnės darbdavė, tikrai gali remtis Reglamento Nr. 1215/2012 11 straipsnio 1 dalies b punktu ir 13 straipsnio 2 dalimi, nes cesijos (reikalavimo teisės perleidimo) pagal įstatymą pagrindu įgijo pareigūnės teises reikalauti atlyginti žalą, kurias ši turi transporto priemonės, susijusios su eismo įvykiu, per kurį ji nukentėjo, draudiko atžvilgiu. Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, susijusios su šiose nuostatose įtvirtintomis taisyklėmis [7], matyti, viena vertus, kad neturi būti vertinamas kiekvienas konkretus įvykis ar diferencijuojama pagal silpnesniosios šalies kriterijų, ir, kita vertus, kad, siekiant užtikrinti jurisdikcijos nuspėjamumą, bet kuris cesionarijus, remdamasis pagal įstatymą perleista teise, o ne reiškiantis reikalavimus kaip draudikas ar socialinio draudimo įstaiga, turi galėti kreiptis į žalą patyrusio asmens nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos teismą.

[6] Remdamasi pareiga, kylančia iš 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/103/EB dėl motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo ir privalomojo tokios atsakomybės draudimo patikrinimo (OL L 263, 2009, p. 11) 21 straipsnio. Ši direktyva buvo pakeista 2021 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/2118 (OL L 430, 2021, p. 1), tačiau padaryti pakeitimai neturėjo įtakos šiai nuostatai.

[7] Apeliantė pagrindinėje byloje šiuo klausimu remiasi Sprendimu *MMA IARD*.

16. Draudimo bendrovė, kita apeliacinio proceso šalis pagrindinėje byloje, savo ruožtu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme teigia, jog iš apsaugos tikslo, kurio siekiama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 11 straipsnio 1 dalies b punktą ir 13 straipsnį, matyti, kad tik silpnesnioji šalis, palyginti su draudiku, kuriam ji pareiškia ieškinį, gali remtis šia privilegija, nukrypdama nuo atsakovo gyvenamosios (buveinės) vietos teismo jurisdikcijos principo. Be to, Teisingumo Teismas atmetė tokią galimybę tiek socialinio draudimo įstaigos, tiek draudimo sektoriaus verslininkų atveju, nesvarbu, kokio jie dydžio [8]. Tokios silpnesnės padėties negalima pripažinti, kai atsakovė yra Sąjungos valstybė narė, taigi tarptautinės viešosios teisės subjektas, juo labiau kai ji moka išmokas, kurios pagal savo pobūdį atitinka socialinio draudimo išmokas, ir savo teritorijoje vykdo draudimo sektoriaus priežiūrą, kaip yra apeliantės pagrindinėje byloje atveju.

17. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, apeliacinio skundo pagrįstumas priklauso nuo to, ar pirmosios instancijos teismas teisingai konstatavo, kad neturi jurisdikcijos pagal Reglamento Nr. 1215/2012 11 straipsnio 1 dalies b punktą ir 13 straipsnio 2 dalį. Šiuo klausimu jis pažymi, jog pagrindinės bylos šalys neginčija to, kad Vokietijos valstybė pagal taikytinas Ispanijos teisės nuostatas [9] ir remdamasi Vokietijos civilinėje teisėje numatytu teisių perleidimu [10] reiškia tiesioginį ieškinį draudimo bendrovei, kaip transporto priemonės, susijusios su eismo įvykiu, per kurį buvo sužalota pareigūnė, draudikui.

18. Atsižvelgiant į kiekvienos iš šalių pateiktus argumentus ir nacionalinių teismų jurisprudenciją [11], prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar valstybė narė, kuri, kaip darbdavė, reiškia ieškinį draudikui, remdamasi per eismo įvykį nukentėjusio pareigūno teisių perėmimu pagal įstatymą, gali, nepaisydama konkrečių jurisdikcijos taisyklių draudimo srityje, nustatytų „žalą patyrusios šalies“ [12] naudai, išimtinio pobūdžio, remtis Reglamento Nr. 1215/2012 11 straipsnio 1 dalies b punktu, siejamu su 13 straipsnio 2 dalimi bei 15 ir 18 konstatuojamosiomis dalimis.

19. Šiomis aplinkybėmis *Landgericht München I* (Miuncheno I apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar [Reglamento Nr. 1215/2012] 13 straipsnio 2 dalis, siejama su šio reglamento 11 straipsnio 1 dalies b punktu, turi būti aiškinama taip, kad Europos Sąjungos valstybė narė, kuri yra dėl eismo įvykio (laikinai) nedarbingo pareigūno darbdavė, toliau mokėjusi jam darbo užmokestį ir perėmusi šio pareigūno teises kitoje valstybėje narėje įsteigtos bendrovės, kurioje civilinės atsakomybės draudimu apdrausta šiame eismo įvykyje dalyvavusi transporto priemonė,

[8] Kita apeliacinio proceso šalis pagrindinėje byloje šiuo klausimu remiasi 2009 m. rugsėjo 17 d. Sprendimu *Vorarlberger Gebietskrankenkasse* (C-347/08, toliau – Sprendimas *Vorarlberger Gebietskrankenkasse*, EU:C:2009:561), 2018 m. sausio 31 d. Sprendimu *Hofsoe* (C-106/17, EU:C:2018:50), 2021 m. gegužės 20 d. Sprendimu *CNP* (C-913/19, EU:C:2021:399), taip pat 2021 m. spalio 21 d. Sprendimu *T. B. ir D. (Jurisdikcija draudimo srityje)* (C-393/20, EU:C:2021:871).

[9] Žr. prašymo priimti prejudicinį sprendimą 2.2 punktą.

[10] Žr. prašymo priimti prejudicinį sprendimą 2.2 punktą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas *expressis verbis* necitavo atitinkamos Vokietijos teisės nuostatos, tačiau ją savo rašytiniuose dokumentuose citavo Europos Komisija. 2009 m. vasario 5 d. *Bundesbeamtengesetz* (Federalinis valstybės tarnautojų įstatymas) (*BGBl.* I, 2009, p. 160) 76 straipsnyje iš esmės nustatyta, kad, kai pareigūnas, pensininkas arba jų šeimos narys sužalojamas arba miršta, darbdavys („dienstherrn“) teisėtai perima teisę į kompensaciją, kuri pagal įstatymą suteikiama šiam asmeniui trečiosios šalies atžvilgiu dėl šių sužalojimų ar mirties, jei šis darbdavys privalo mokėti išmokas nedarbingumo dėl kūno sužalojimų laikotarpiu arba po sužalojimo ar mirties.

[11] Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytą šio prašymo I dalyje ir II dalies 2.5 punkte.

[12] Kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 13 straipsnio 2 dalį. Pažymėtina, kad Direktyvoje 2009/103, iš dalies pakeistoje Direktyva 2021/2118, žalą patyrusi šalis apibrėžiama kaip „bet kuris asmuo, turintis teisę gauti transporto priemone padarytos bet kokios žalos atlyginimą“ (žr. iš dalies pakeistos Direktyvos 2009/103 1 straipsnio 2 punktą ir Direktyvos 2021/2118 2 konstatuojamąją dalį).

atžvilgiu, gali pati, kaip „žalą patyrusi šalis“, kaip tai suprantama pagal [pirmąją] minėtą nuostatą, pareikšti ieškinį draudimo bendrovei nedarbingo pareigūno nuolatinės gyvenamosios vietos teisme, jei toks tiesioginis ieškinys yra leidžiamas?“

20. Vokietijos valstybė, draudimo bendrovė, Ispanijos vyriausybė ir Komisija pateikė rašytines pastabas.

IV. Analizė

21. Iš Reglamento Nr. 1215/2012 11 straipsnio 1 dalies b punkto, siejamo su 13 straipsnio 2 dalimi, matyti, kad, jei žalą patyrusi šalis gali pareikšti tiesioginį ieškinį draudikui[13], valstybės narės teritorijoje nuolat gyvenančiam (turinčiam buveinę) draudikui byla gali būti iškelta kitoje valstybėje narėje, ieškovo nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos teisme.

22. Taigi šiose nuostatose, skirtose draudimo sektoriui[14], įtvirtinta išimtis[15], leidžianti nukrypti nuo atsakovo nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos teismo jurisdikcijos principo[16], kylančio, be kita ko, iš Reglamento Nr. 1215/2012 15 konstatuojamosios dalies, 4 straipsnio 1 dalies ir 11 straipsnio 1 dalies a punkto. Ieškovui palankesniais šio reglamento 11 straipsnio 1 dalies b punktu ir 13 straipsnio 2 dalimi padedama siekti tikslo apsaugoti silpnesniąją šalį[17].

23. Sprendime *MMA IARD* Teisingumo Teismas nagrinėjo atvejį, *prima facie* labai panašų į aptariamą šioje prejudicinėje byloje. Jis nusprendė, kad pirmoje valstybėje narėje buveinę turintis darbdavys, kuris toliau moka darbo užmokestį po eismo įvykio nedirbančiam darbuotojui ir perima jo teises antroje valstybėje narėje buveinę turinčios bendrovės, apdraudusios šiame įvykyje dalyvavusios transporto priemonės valdytojo civilinę atsakomybę, atžvilgiu, gali kaip „nukentėjusioji šalis“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 11 straipsnio 2 dalį, iškelti šiai draudimo bendrovei bylą pirmos valstybės narės teismuose, jei tiesioginis ieškinys yra galimas.

24. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar galima remtis tokia išvada nagrinėjant pagrindinę bylą, kai darbdavys yra valstybė narė.

[13] Ši žalą dėl automobilio sukelto įvykio patyrusios šalies teisė pareikšti tiesioginį ieškinį atsakingo asmens civilinę atsakomybę apdraudusiai draudimo įmonei kyla iš Direktyvos 2009/103 (žr. šios direktyvos 30 konstatuojamąją dalį ir 18 straipsnį).

[14] Dėl to, kad Reglamento Nr. 1215/2012 11 ir 13 straipsniai yra šio reglamento II skyriaus 3 skirsnyje, skirtame jurisdikcijai dėl bylų, susijusių su draudimu. Šiame skirsnyje „įtvirtinta savarankiška jurisdikcijos, susijusios su draudimo bylomis, nustatymo sistema“ (žr. 2021 m. gruodžio 9 d. Sprendimą *BT (Apdraustojo įtraukimas į bylą)* (C-708/20, EU:C:2021:986, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija)).

[15] Kadangi šiomis nuostatomis nukrypstama nuo atsakovo nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos teismo jurisdikcijos principo, jos iš esmės turi būti aiškinamos siaurai (žr. 2022 m. birželio 30 d. Sprendimą *Allianz Elementar Versicherung* (C-652/20, EU:C:2022:514, 46 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[16] Žr. 2019 m. vasario 14 d. Sprendimą *Milivojević* (C-630/17, EU:C:2019:123, 81 punktas). Dėl Reglamento Nr. 44/2001 žr., be kita ko, Sprendimą *Vorarlberger Gebietskrankenkasse* (37 punktas) ir 2018 m. sausio 25 d. Sprendimą *Schrems* (C-498/16, EU:C:2018:37, 27 punktas). Kadangi Reglamentu Nr. 1215/2012 buvo panaikintas ir pakeistas Reglamentas Nr. 44/2001, kuris savo ruožtu pakeitė 1968 m. rugsėjo 27 d. Briuselyje pasirašytą Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32), iš dalies pakeistą vėlesnėmis konvencijomis dėl naujų valstybių narių prisijungimo prie šios konvencijos (OL C 27, 1998, p. 1; toliau – Briuselio konvencija), Teisingumo Teismo pateiktas vieno iš šių teisės aktų nuostatų išaiškinimas taikomas ir kitų teisės aktų nuostatoms, kai šias nuostatas galima laikyti lygiavertėmis.

[17] Atsižvelgiant į Sąjungos teisės aktų leidėjo valią, išreikštą Reglamento Nr. 1215/2012 18 konstatuojamojoje dalyje.

25. Draudimo bendrovė savo ruožtu teigia, kad Vokietijos valstybė pagrindinėje byloje susiklosčiusiomis aplinkybėmis veikia ne kaip darbdavys, o kaip tarptautinės viešosios teisės subjektas. O toks subjektas negali remtis Reglamente Nr. 1215/2012 nustatytomis specialiomis jurisdikcijos taisyklėmis.

26. Šį teiginį reikia iškart atmesti.

27. Valstybinis darbdavio statusas nelemia – ir negali lemti – nei vykstančio proceso pobūdžio pakeitimo, nei atsakovo padėties susilpnėjimo. Iš tikrųjų niekas neginčija, kad pagrindinė byla yra civilinė byla. Be to, jei būtų kitaip, Reglamentas Nr. 1215/2012 nebūtų taikomas [18]. Kaip Vokietijos valstybė nurodo savo rašytiniuose dokumentuose [19], tokios pačios procesinės taisyklės jai taikomos nagrinėjant draudimo bendrovei pareikštą ieškinį. Ji turi ginti savo teises šios bendrovės atžvilgiu vykstant įprastam civiliniam procesui, kaip ir bet kuris darbdavys, perėmęs savo darbuotojo teises. Vokietijos valstybei turi atstovauti advokatas ir ji net gali pralaimėti bylą, kaip ir bet kuri kita šalis. Kaip savo rašytiniuose dokumentuose teisingai teigia Ispanijos vyriausybė, kai valstybė narė pareiškia ieškinį kitoje valstybėje narėje, taikydama Reglamente Nr. 1215/2012 nustatytas jurisdikcijos taisykles, ji elgiasi kaip bet kuris asmuo, turintis teisę tai daryti pagal šio reglamento nuostatas.

28. Priešingai, nei teigia draudimo bendrovė, Vokietijos valstybė veikia *vien kaip* per eismo įvykį nukentėjusio asmens darbdavė [20], negalėdama remtis kokiomis nors privilegijomis ar kokiais nors specialiais įgaliojimais pagal bendrąją teisę. Vadinasi, šios bendrovės pastabose aprašyta akivaizdaus disbalanso padėtis valstybės darbdavės naudai, mano manymu, vertintina santykinai, nes – kartoju – šiuo atveju Vokietijos valstybė veikia ne kaip tarptautinės viešosios teisės subjektas, vykdydama savo viešosios valdžios įgaliojimus (*acta jure imperii*), o *tik* ir *vien* kaip darbdavė, perėmusi savo pareigūnės, nukentėjusios per eismo įvykį, teises (*acta jure gestionis*).

29. Taigi pagrindinėje byloje Vokietijos valstybė veikia kaip viešojo sektoriaus darbdavė. Vis dėlto, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų remtis Sprendime *MMA IARD* padaryta išvada šios ypatingos apeliantės atžvilgiu, jis mano, kad tokį požiūrį būtų sunku suderinti su kitais Teisingumo Teismo sprendimais, kuriuose šis konkrečiai patikrino silpnesniąja laikomos šalies apsaugos poreikį prieš leisdamas jai naudotis specialiomis jurisdikcijos taisyklėmis ir atmetė, be kita ko, galimybę socialinio draudimo įstaigai arba draudimo sektoriaus verslininkui remtis *forum actoris*.

30. Šiomis aplinkybėmis pirmiausia reikės išsamiau aptarti minėtą jurisprudenciją. Paskui – šios analizės išvadas pritaikyti konkrečiam atvejui, kad teises parėmęs darbdavys yra valstybė. Galiausiai, nustačius, kad pagrindinės bylos aplinkybėmis Vokietijos valstybė, mano nuomone, gali remtis specialiomis jurisdikcijos taisyklėmis bylose, susijusiose su draudimu, reikės nustatyti, kuriame teisme turi būti pareikštas ieškinys.

[18] Primintina, kad pagal Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 1 dalį šis reglamentas taikomas civilinėse ir komercinėse bylose, bet netaikomas „mokesčių, muitų ar administracinėms byloms arba valstybės atsakomybei už veiksmus ir neveikimą vykdant valstybės įgaliojimus (*acta jure imperii*)“.

[19] Pabrėžtina, kad vykstant šiai prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrai Vokietijos valstybei tiek Teisingumo Teisme, tiek prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme atstovauja ne vyriausybės atstovai, o advokatas.

[20] Pagal bendrą požiūrį, kurio Teisingumo Teismas laikosi Sprendime *MMA IARD* (žr. šio sprendimo 36 punktą). Be to, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad Reglamento Nr. 44/2001 nuostatos taikomos ginčui, kai darbuotojas prašo sumokėti kompensaciją ir ginčija jo su trečiąja valstybe sudarytos darbo sutarties nutraukimą (žr. 2012 m. liepos 19 d. Sprendimą *Mahamdia* (C-154/11, EU:C:2012:491, 56 punktas)).

A. Reikšminga jurisprudencija

31. Pirmiausia primintina, kad Reglamento Nr. 1215/2012 11 straipsnio 1 dalies b punktas ir 13 straipsnio 2 dalis – tai nuostatos, laikomos lygiavertėmis Reglamento Nr. 44/2001 9 straipsnio 1 dalies b punktui ir 11 straipsnio 2 daliai, nes pirmųjų formuluotė iš esmės yra tokia pati kaip ir pastarųjų. Vadinasi, Teisingumo Teismo pateiktas Reglamento Nr. 44/2001 nuostatų išaiškinimas taikomas lygiavertėms Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatoms [21].

32. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo dvi tendencijas Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, kurios, jei būtų taikomos šioje byloje, leistų arba daryti išvadą, kad valstybė darbdavė negali remtis *forum actoris*, kaip numatyta Reglamento Nr. 1215/2012 specialiose nuostatose dėl draudimo, arba manyti visiškai priešingai.

33. Dėl pirmosios tendencijos pažymėtina, kad Teisingumo Teismas iš esmės nusprendė, jog Reglamento Nr. 44/2001 9 straipsnio 1 dalies b punktas ir 11 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinami taip, kad *socialinio draudimo įstaiga*, kuriai perleidžiamos tiesiogiai per eismo įvykį nukentėjusios šalies teisės, valstybės narės, kurioje yra jos buveinė, teismuose negali pareikšti tiesioginio ieškinio tariamai atsakingo už šį eismo įvykį asmens draudikui, įsteigtam kitoje valstybėje narėje [22].

34. Teisingumo Teismas padarė šią išvadą atlikęs analizę, grindžiamą sisteminiu ir teleologiniu Reglamento Nr. 44/2001 aiškinimu [23], ir priminęs, kad nagrinėjamos nuostatos – leidžiančios nukrypti [24].

35. Teisingumo Teismas taip pat paaiškino, kad „šių nuostatų vykdoma apsaugos funkcija reiškia, kad <…> specialios jurisdikcijos taisyklės neturėtų būti taikomos asmenims, kurių atžvilgiu ši apsauga nėra pagrįsta“ [25]. Vis dėlto nagrinėjamu atveju nebuvo teigiama, kad socialinio draudimo įstaiga yra *ekonomiškai silpnesnė* ir *mažiau patyrusi teisiniais klausimais* nei draudikas, ir speciali apsauga, kalbant apie draudimo sektoriaus verslininkų tarpusavio santykius, nebuvo pagrįsta [26].

36. Taip Teisingumo Teismas aiškiai nurodė, kad tiesiogiai nukentėjusios šalies teisių perėmėjas gali naudotis aptariamomis specialiomis jurisdikcijos taisyklėmis, su sąlyga, kad jis pats galėtų būti laikomas *silpnesniąja šalimi* [27].

[21] Žr. 2018 m. sausio 31 d. Sprendimą *Hofsoe* (C-106/17, EU:C:2018:50, 36 punktas), 2021 m. gruodžio 9 d. Sprendimą *BT (Apdraustojo įtraukimas į bylą)* (C-708/20, EU:C:2021:986, 23 punktas) ir 2024 m. spalio 4 d. Sprendimą *Mahá* (C-494/23, EU:C:2024:848, 27 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad Briuselio konvencijos 8 straipsnio pirmos pastraipos 2 punktas gali būti laikomas lygiaverčiu Reglamento Nr. 44/2001 9 straipsnio 1 dalies b punktui ir Reglamento Nr. 1215/2012 11 straipsnio 1 dalies b punktui, nes pagal šias nuostatas „leidžiama, kad draudikui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra atitinkamai minėtą konvenciją pasirašiusioje valstybėje arba valstybėje narėje, būtų pareikštas ieškinys tos vietos, kur yra ieškovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, teisme, kai ieškinį pareiškia draudėjas pagal minėtą konvenciją arba apdraustasis ar naudos pagal draudimo sutartį gavėjas pagal minėtus reglamentus, jeigu atitinkamo ieškovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra atitinkamai kitoje konvenciją pasirašiusioje valstybėje arba kitoje valstybėje narėje“ (2022 m. birželio 30 d. Sprendimas *Allianz Elementar Versicherung* (C-652/20, EU:C:2022:514, 23 punktas)).

[22] Žr. Sprendimą *Vorarlberger Gebietskrankenkasse* (47 punktas).

[23] Žr. Sprendimą *Vorarlberger Gebietskrankenkasse* (35 punktas).

[24] Žr. Sprendimą *Vorarlberger Gebietskrankenkasse* (38 punktas).

[25] Sprendimas *Vorarlberger Gebietskrankenkasse* (41 punktas).

[26] Žr. Sprendimą *Vorarlberger Gebietskrankenkasse* (42 punktas).

[27] Žr. Sprendimą *Vorarlberger Gebietskrankenkasse* (44 punktas). Teisingumo Teismas konkrečiai paminėjo nukentėjusiosios šalies teisių perėmėjų atvejį.

37. Siekdamas pagrįsti savo analizę Teisingumo Teismas galiausiai priminė savo jurisprudenciją, įtvirtintą 2004 m. sausio 15 d. Sprendime *Blijdenstein*[28], pagal kurią, remiantis Briuselio konvencijoje nustatytomis specialiomis jurisdikcijos taisyklėmis[29], viešoji institucija negali susitariančiosios valstybės, kurioje ji yra įsteigta, teismuose pateikti atgręžtinių reikalavimų išlaikymo debitoriui, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitoje susitariančiojoje valstybėje, dėl sumų, pagal viešąją teisę jos sumokėtų išlaikymo kreditoriui, kurio teises ji perėmė, padengimo, nes ši institucija nėra silpnesnioji šalis šio išlaikymo debitoriaus atžvilgiu[30].

38. Kitokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas, priminęs, kad „speciali draudimo sektoriaus subjektų apsauga nepateisinama, nes nė vienas iš jų negali būti laikomas esančiu mažiau palankioje padėtyje nei kitas“[31], nusprendė, jog Reglamento Nr. 1215/2012 13 straipsnio 2 dalis, siejama su šio reglamento 11 straipsnio 1 dalies b punktu, turi būti aiškinama taip, kad ja negali remtis fizinis asmuo, užsiimantis žalos atlyginimo išieškojimu iš draudikų pagal su eismo įvykyje nukentėjusia šalimi sudarytą sutartį dėl reikalavimo perleidimo, siekdamas šio įvykio kaltininkui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje yra nukentėjusiosios šalies nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, iškelti bylą dėl jo civilinės atsakomybės pastarosios valstybės narės teisme[32]. Tokia išvada nepaveikia silpnesniąja laikomos šalies procesinės situacijos, kai kalbama apie teisinį dviejų verslininkų tarpusavio santykį[33]. Kiekvienu atskiru atveju vertinant, ar verslininką galima laikyti „silpnesniąja šalimi“, kurią apima sąvoka „žalą patyrusi šalis“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 13 straipsnio 2 dalį, kiltų teisinio nesaugumo pavojus ir būtų prieštaraujama šio reglamento tikslui[34].

39. Dėl antrosios tendencijos pažymėtina, kad Teisingumo Teismas Sprendime *MMA IARD* nagrinėjo klausimą, ar Reglamento Nr. 44/2001 9 straipsnio 1 dalies b punktas, siejamas su šio reglamento 11 straipsnio 2 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad darbdavys, ir toliau mokantis darbo užmokestį nedarbingam darbuotojui, kuris nukentėjo per eismo įvykį, gali pareikšti ieškinį šį eismo įvykį sukėlusios transporto priemonės valdytojo civilinės atsakomybės draudikui valstybės narės, kurioje yra darbdavio buveinė, teismuose, jei tiesioginis ieškinys yra leidžiamas.

40. Teisingumo Teismas nusprendė, kad „pirmoje valstybėje narėje buveinę turintis darbdavys, kuris toliau moka darbo užmokestį po eismo įvykio nedirbančiam darbuotojui ir perima jo teises antroje valstybėje narėje buveinę turinčios bendrovės, apdraudusios šiame įvykyje dalyvavusios transporto priemonės valdytojo civilinę atsakomybę, atžvilgiu, gali kaip „nukentėjusioji šalis“, kaip tai suprantama pagal [Reglamento Nr. 44/2001 11 straipsnio 2 dalį], iškelti šiai draudimo bendrovei bylą pirmos valstybės narės teismuose, jeigu tiesioginis ieškinys yra galimas“[35].

41. Darydamas tokią išvadą Teisingumo Teismas pirmiausia pabrėžė, kad su draudimu susijusiose bylose yra tam tikras šalių padėties *skirtumas*, kurį siekiama Reglamento Nr. 44/2001 II skyriaus 3 skirsnio nuostatomis, skirtomis jurisdikcijai dėl tokių bylų, pakoreguoti, numatant galimybę silpnesniajai šaliai pasinaudoti jos interesams palankesnėmis jurisdikcijos nustatymo taisyklėmis nei bendrosios taisyklės[36].

[28] C-433/01, EU:C:2004:21. Kadangi viešosios institucijos veiklą reglamentavo civilinė teisė, pagrindinę bylą apėmė sąvoka „civilinės bylos“, kaip tai suprantama pagal Briuselio konvencijos 1 straipsnio 1 dalį (žr. šio sprendimo 21 punktą).

[29] Dėl vienodo Briuselio konvencijos, Reglamento Nr. 44/2001 ir Reglamento Nr. 1215/2012 aiškinimo žr. šios išvados 16 išnašą.

[30] Žr. Sprendimą *Vorarlberger Gebietskrankenkasse* (46 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[31] Žr. 2018 m. sausio 31 d. Sprendimą *Hofsoe* (C-106/17, EU:C:2018:50, 42 punktas).

[32] Žr. 2018 m. sausio 31 d. Sprendimą *Hofsoe* (C-106/17, EU:C:2018:50, 47 punktas).

[33] Žr. 2018 m. sausio 31 d. Sprendimą *Hofsoe* (C-106/17, EU:C:2018:50, 44 punktas).

[34] Žr. 2018 m. sausio 31 d. Sprendimą *Hofsoe* (C-106/17, EU:C:2018:50, 45 punktas).

[35] Sprendimas *MMA IARD* (39 punktas).

[36] Žr. Sprendimą *MMA IARD* (28 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

42. Paskui Teisingumo Teismas išnagrinėjo klausimą, ar darbdavį, kuris perėmė per eismo įvykį tiesiogiai nukentėjusio asmens teises, apima sąvoka „nukentėjusioji šalis“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 11 straipsnio 2 dalį[37]. Konstatavęs, kad šio reglamento 9 straipsnio 1 dalies b punktas iš esmės susijęs su žalą patyrusiais asmenimis, nebūtinai ją patyrusiais tiesiogiai[38], Teisingumo Teismas galiausiai nurodė, kad, „jei kiekvienu atskiru atveju reikėtų spręsti, ar toliau darbo užmokestį mokantį darbdavį galima laikyti „silpnesniąja šalimi“, patenkančia į „nukentėjusios šalies“ apibrėžtį pagal Reglamento Nr. 44/2001 11 straipsnio 2 dalį, kiltų teisinio netikrumo [nesaugumo] pavojus ir atsirastų prieštara minėto reglamento 11 konstatuojamojoje dalyje nurodytam jo tikslui, pagal kurį jurisdikcijos taisyklės turi būti ypač nuspėjamos“[39].

43. Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad „savo darbuotojų teises į žalos atlyginimą perėmę darbdaviai, *nesvarbu, kokio jie dydžio ir kokia jų teisinė forma*, gali kaip žalą patyrę asmenys remtis specialiomis jurisdikcijos taisyklėmis, numatytomis šio reglamento 8–10 straipsniuose“[40]. Vadinasi, per eismo įvykį nukentėjusio darbuotojo, kuriam toliau mokėtas darbo užmokestis, teises perėmęs darbdavys gali kaip „nukentėjusioji šalis“ šiame įvykyje dalyvavusios transporto priemonės draudikui iškelti bylą *valstybės narės, kurioje jis turi buveinę, teismuose*[41], jei tiesioginis ieškinys yra galimas[42].

B. Valstybės darbdavio atvejis

44. Sprendime *MMA IARD* Teisingumo Teismas laikėsi griežtos nuomonės, aiškiai atmesdamas galimybę kiekvienu konkrečiu atveju vertinti darbuotojo teisės perėmusio darbdavio padėtį[43], taigi pastarasis bet kuriuo atveju ir veikdamas kaip toks gali remtis Reglamente Nr. 44/2001 nustatytomis specialiomis jurisdikcijos taisyklėmis draudimo srityje. Tokio vertinimo atsisakymas buvo pakartotas vėlesnėje Teisingumo Teismo jurisprudencijoje[44].

45. Taigi tam, kad būtų įgyvendintas didelio nuspėjamumo tikslas, kurio siekiama Reglamento Nr. 44/2001 nuostatomis, galima remtis specialiomis jurisdikcijos taisyklėmis, nustatytomis draudimo sektoriui ir skirtomis silpnesniosioms šalims apsaugoti, ir nebūtina konkrečiai tikrinti, ar padėtis yra silpnesnė. Taigi šiuo atžvilgiu pakanka, kad jomis remtųsi asmenys, patenkantys į šių nuostatų taikymo asmenims sritį, t. y. draudėjas, apdraustasis, naudos gavėjas arba nukentėjęs asmuo[45]. Iš šios plačios naudos gavėjų formuluotės nekyla jokio reikalavimo patikrinti, ar jie tikrai silpni ekonominiu arba teisiniu požiūriais[46]. Nors draudimo bendrovė, kita apeliacinio proceso

[37] Vertėtų priminti, kad dėl šios nuostatos neatitikties įvairiose kalbinėse versijose Teisingumo Teismas pateikė jos išaiškinimą Sprendime *Vorarlberger Gebietskrankenkasse*, kuriame nurodė, kad Reglamento Nr. 44/2001 11 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama kaip nurodanti nukentėjusiąją šalį (žr. šio sprendimo 25–28 punktus).

[38] Žr. Sprendimą *MMA IARD* (33 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[39] Sprendimas *MMA IARD* (34 punktas).

[40] Sprendimas *MMA IARD* (35 punktas). Išskirta mano.

[41] Iš tokios formuluotės lieka neaišku, kuriame būtent teisme gali būti pareikštas ieškinys. Taigi prie to šioje analizėje dar reikės grįžti (žr. šios išvados 59 ir paskesnius punktus).

[42] Žr. Sprendimą *MMA IARD* (37 punktas).

[43] Žr. Spendimą *MMA IARD* (34 punktas).

[44] Žr. 2018 m. sausio 31 d. Sprendimą *Hofsoe* (C-106/17, EU:C:2018:50, 45 punktas), 2020 m. vasario 27 d. Sprendimą *Balta* (C-803/18, EU:C:2020:123, 42 punktas), 2021 m. spalio 21 d. Sprendimą *T. B. ir D. (Jurisdikcija draudimo srityje)* (C-393/20, EU:C:2021:871, 40 punktas) ir 2023 m. balandžio 27 d. Sprendimą *A1 ir A2 (Pramoginio laivo draudimas)* (C-352/21, EU:C:2023:344, 53 punktas).

[45] Kaip minėta, sąvoką „nukentėjusioji šalis“, vartojamą Reglamento Nr. 44/2001 11 straipsnio 2 dalyje, Teisingumo Teismas išaiškino kaip nurodančią nukentėjusį asmenį. Sąjungos teisės aktų leidėjas liovėsi vartoti sąvoką „nukentėjusioji šalis“, Reglamento Nr. 1215/2012 13 straipsnio 2 dalyje pirmenybę suteikęs sąvokai „žalą patyrusi šalis“.

[46] Šiuo klausimu žr. generalinio advokato M. Bobek išvadą, pateiktą byloje *MMA IARD* (C-340/16, EU:C:2017:396, 47 punktas).

šalis pagrindinėje byloje, pagrįstai teigia, kad atsakovo gyvenamosios vietos teismo jurisdikcijos principo išimtys turi būti aiškinamos siaurai, vis dėlto reikia konstatuoti, kad nagrinėjamu atveju plačiai suformuluota būtent pati išimtis.

46. Taip nusprendęs Teisingumo Teismas neišvengiamai pripažino tai, kad šiomis taisyklėmis gali remtis darbdavys, kurio padėtis nėra „silpna“ draudiko atžvilgiu, nes *nei* darbdavio *dydis*, *nei teisinė forma* negali panaikinti tokios galimybės [47].

47. Nagrinėdamas esminę problemą šioje byloje Teisingumo Teismas turi atsakyti į klausimą, ar išvada, kurią jis padarė Sprendime *MMA IARD*, galima remtis tuo atveju, kai darbdavys, perėmęs savo darbuotojo, nukentėjusio per eismo įvykį, teises, yra *valstybė*, kuri savo pačios teismuose pareiškia civilinį ieškinį šį įvykį sukėlusios transporto priemonės valdytojo draudikui, siekdama, kad būtų kompensuotas darbo užmokestis, kurį ji mokėjo savo darbuotojui jo nedarbingumo laikotarpiu.

48. Atsižvelgdamas į pirma primintus aspektus, manau, kad į šį klausimą reikia atsakyti teigiamai.

49. Pateiksiu tris grupes argumentų.

50. Pirma, primintina, kad Sprendime *MMA IARD* aptariamas darbdavys buvo viešoji įstaiga, turinti juridinio asmens statusą, t. y. įstaiga, administruojanti penkias valstybines ligonines [48].

51. Antra, dėl teisės aktų pažymėtina, kad nacionalinio teismo pateiktame prejudiciniame klausime nurodytos Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatos yra *lygiavertės* [49] nuostatoms, kurias Teisingumo Teismas išaiškino Sprendime *MMA IARD*, ir kad nuspėjamumas neprarado savo svarbos šiame reglamente [50].

52. Trečia, atsižvelgiant į išvadą, Teisingumo Teismo padarytą Sprendimo *MMA IARD* 35 punkte, ypatinga darbdavio (Vokietijos valstybės) padėtis netrukdo jam remtis specialiomis jurisdikcijos dėl bylų, susijusių su draudimu, taisyklėmis ir iškelti draudikui bylą Vokietijos teisme. Teisingumo Teismas šiame sprendime nustatė tam tikrą prezumpciją [51], pagal kurią nuo to momento, kai teises parėmęs darbdavys, nurodydamas šį pagrindą, ketina apginti savo teises draudimo bendrovės atžvilgiu, jis gali remtis šiomis specialiomis jurisdikcijos taisyklėmis, nustatytomis antrinėje teisėje.

53. Šis požiūris, mano nuomone, grindžiamas tuo, kad tokiu atveju teises perėmęs darbdavys yra priverstas pareikšti ieškinį atsakovui, kuris, kaip draudikas, žinoma, yra labiau už jį patyręs bylinėtis draudimo klausimais [52]. Taigi visada laikoma, kad darbdavys, remiantis vien šiuo pagrindu, yra silpnesnioji šalis. Tai kyla iš jurisdikcijos taisyklių nuspėjamumo.

47 Žr. Sprendimą *MMA IARD* (35 punktas).

48 Žr. Sprendimą *MMA IARD* (21 ir 25 punktai).

49 Žr. šios išvados 21 išnašą.

50 Pirmiausia žr. Reglamento Nr. 1215/2012 15 konstatuojamąją dalį. Taip pat žr. 2020 m. vasario 27 d. Sprendimą *Balta* (C-803/18, EU:C:2020:123, 42 punktas), 2023 m. balandžio 27 d. Sprendimą *A1 ir A2 (Pramoginio laiko draudimas)* (C-352/21, EU:C:2023:344, 53 punktas) ir 2024 m. vasario 22 d. Sprendimą *FCA Italy ir FPT Industrial* (C-81/23, EU:C:2024:165, 41 punktas).

51 Teisingumo Teismas jau buvo atvėręs kelią šios prezumpcijos nustatymui 2000 m. liepos 13 d. Sprendime *Group Josi* (C-412/98, EU:C:2000:399), kuriame nusprendė, kad nė viena iš dviejų perdraudimo sutarties, sudarytos tarp dviejų šio sektoriaus verslininkų, šalių „negali būti laikoma silpnesniąja šalimi kontrahento atžvilgiu“ (šio sprendimo 66 punktas).

52 Vis dėlto prezumpcija bus objektyviai paneigta, jei tiesioginį ieškinį pareikš teises perėmęs darbdavys, kuris yra draudimo srities verslininkas.

54. Taigi esama tam tikro pagrindo plėsti darbdavio beveik institucinio silpnumo fikciją, įskaitant atvejį, kai darbdavys yra valstybė, kuri veikia tik kaip darbdavys, perėmęs savo darbuotojo, nukentėjusio asmens, teises. Tai yra Teisingumo Teismo pasirinkimo pasekmė, jam atmetus galimybę kiekvienu konkrečiu atveju vertinti darbdavio padėties silpnumą.

55. Siūlydamas Teisingumo Teismui laikytis *maksimalistinės* pozicijos, kartu užtikrinu, kad bus veiksmingai įtrauktos visos situacijos, kai darbdavio padėtis iš tikrųjų yra silpna. Taigi pritariu nuomonei, kurią savo išvadoje, pateiktoje byloje *MMA IARD*[53], išdėstė generalinis advokatas M. Bobek, „atsižvelgdamas į visas aplinkybes, vis tiek [manęs], kad atsitiktinis faktinis per platus nuostatos taikymas kai kuriems subjektams yra labiau pagrįstas sprendimas nei praktiniu požiūriu daug sunkumų keliantis su šalių *rapport des forces* (jėgų santykio) susijusių aplinkybių nagrinėjimas kiekvienu atskiru atveju“[54]. Patvirtinimu, kad nebūtina kiekvienu konkrečiu atveju vertinti padėties silpnumo, užtikrinama, kad bus įgyvendinti abu Reglamentu Nr. 1215/2012 siekiami tikslai: viena vertus, apsaugoti silpnesniąją šalį ir, kita vertus, užtikrinti didelį jurisdikcijos taisyklių nuspėjamumą.

56. Dėl argumento, kurį draudimo bendrovė, kita apeliacinio proceso šalis pagrindinėje byloje, pateikia remdamasi 2004 m. sausio 15 d. Sprendimu *Blijdenstein*[55], analogija su šios bylos aplinkybėmis, mano manymu, yra ribota, nes, pirma, tas sprendimas nebuvo susijęs su savarankiška jurisdikcijos įgaliojimų draudimo srityje paskirstymo sistema, ir, antra, skolos pobūdis buvo visiškai kitoks, kadangi tame sprendime kalbama apie socialinio pobūdžio pagalbą.

57. Taigi iš atliktos analizės matyti, kad valstybė narė, kuri, kaip darbdavė, toliau mokėjo darbo užmokestį vienam iš savo pareigūnų, nedarbingam po eismo įvykio, ir kuri perėmė šio pareigūno teises kitoje valstybėje narėje įsteigtos draudimo bendrovės, kurioje civilinės atsakomybės draudimu apdrausta šiame eismo įvykyje dalyvavusi transporto priemonė, atžvilgiu, turi būti laikoma „žalą patyrusia šalimi“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 13 straipsnio 2 dalį, ir gali remtis specialiomis jurisdikcijos taisyklėmis, įtvirtintomis šioje nuostatoje, siejamoje su šio reglamento 11 straipsnio 1 dalies b punktu, dėl ieškinio pareiškimo šiai bendrovei, siekdama, kad *jos pačios teismuose* iš tos bendrovės būtų priteista kompensuoti sumokėtą darbo užmokestį.

58. Nustačius valstybės narės darbdavės teismų tarptautinę jurisdikciją, dar reikia pateikti patikslinimų, susijusių su teritorine jurisdikcija.

C. Teritorinė jurisdikcija teisių perėmimo atveju

59. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Ispanijoje per eismo įvykį nukentėjusios pareigūnės nuolatinė gyvenamoji vieta yra Miunchene. Ji dirba Vokietijos patentų ir prekių ženklų tarnyboje, kurios buveinė yra Miunchene, nebent klystu; prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi tai patikrinti. Vokietijos valstybė pareiškė ieškinį pirmosios instancijos teisme, *Amtsgericht München* (Miunheno apylinkės teismas). Atrodo, kad šis teismas turi teritorinę jurisdikciją atsižvelgiant tiek į nukentėjusiosios šalies nuolatinę gyvenamąją vietą, tiek į vietą, kurioje yra darbdavės „buveinė“.

[53] C-340/16, EU:C:2017:396.

[54] Generalinio advokato M. Bobek išvada, pateikta byloje *MMA IARD* (C-340/16, EU:C:2017:396, 89 punktas).

[55] C-433/01, EU:C:2004:21. Žr. šios išvados 37 punktą.

60. Šiomis aplinkybėmis argumentai, kuriuos išdėstysiu toliau, nėra tiesiogiai būtini tam, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galėtų priimti sprendimą savo nagrinėjamoje byloje.

61. Vis dėlto dėl dviejų priežasčių manau, kad reikia tęsti analizę.

62. Pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir suinteresuotos šalys, dalyvavusios rašytinėje proceso dalyje Teisingumo Teisme, įvairiai nurodė teritorinę jurisdikciją turintį „teismą“. Prejudicinio klausimo formuluotė susijusi su teises perėmusios valstybės darbdavės galimybe iškelti bylą draudimo bendrovei *nedarbingo pareigūno nuolatinės gyvenamosios vietos teisme*. Vokietijos valstybė savo rašytinėse pastabose teigė, kad darbdavys, perėmęs savo pareigūnės teises, turi galėti kreiptis į tą patį teismą, į kurį ši pareigūnė būtų galėjusi iš pradžių kreiptis pagal Reglamento Nr. 1215/2012 13 straipsnio 2 dalį, siejamą su 11 straipsnio 1 dalies b punktu, ir pareikšti ieškinį *pareigūnės nuolatinės gyvenamosios vietos teisme*. Draudimo bendrovė iš pradžių prieštaravo tam, kad būtų pripažinta, jog galima jai iškelti bylą *administracinės institucijos buveinės vietos teisme*, paskui nurodė *pareigūnės nuolatinės gyvenamosios vietos teismą*[56]. Ispanijos vyriausybė tik nurodė *„kitus nei atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos“* teismus[57]. Komisija pateikė Teisingumo Teismui išsamesnę analizę, pasiūlydama tokį atskyrimą. Jei darbdavys laikytinas „žalą patyrusia šalimi“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 13 straipsnio 2 dalį, jurisdikciją turi darbdavio buveinės vietos teismas. Jei darbdavys tik perima savo darbuotojos, kuri yra nukentėjusioji šalis teises, jurisdikciją nagrinėti tiesioginį ieškinį turi šios darbuotojos nuolatinės gyvenamosios vietos teismas. Dėl sprendimo priėmimo pagrindinėje byloje Komisija teigia, kad teises parėmusi valstybė narė darbdavė gali iškelti bylą draudimo bendrovei nedarbingo *pareigūno nuolatinės gyvenamosios vietos teisme*, jei tiesioginis ieškinys yra galimas.

63. Antra, Sprendime *MMA IARD* Teisingumo Teismas, darydamas tik bendrą nuorodą į valstybės narės, kurioje įsisteigęs darbdavys, teismus[58], sprendė vien tarptautinės jurisdikcijos klausimą.

64. Pirmiausia primintina, kad, nors teismo, kurio veiklos teritorijoje yra ieškovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, jurisdikcijos ribų nustatymas, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 11 straipsnio 1 dalies b punktą, iš esmės priklauso valstybės narės, kuriai priklauso šis teismas, organizacinei kompetencijai[59], Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad šia nuostata „siekiama tiesiogiai nurodyti konkretų teismą valstybėje narėje, nedarant nuorodos į šioje valstybėje galiojančias teritorinės jurisdikcijos paskirstymo taisykles, taigi nustatyti ne tik tarptautinę, bet ir teritorinę minėto teismo jurisdikciją šios nuostatos taikymo atvejais“[60].

65. Tai patikslinus, Komisijos teiginį, mano manymu, reikia iškart atmesti. Iš tikrųjų Teisingumo Teismas yra labai aiškiai nusprendęs, kad teises parėmęs darbdavys pats yra „žalą patyrusi šalis“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 13 straipsnio 2 dalį[61]. Taigi šiam teises parėmusiam darbdaviui, patenkančiam į šios nuostatos taikymo sritį, gali būti taikoma šio

[56] Dėl palyginimo žr. kitos apeliacinės šalies pagrindinėje byloje rašytinių pastabų 1.1 ir 3 punktus.

[57] Išskirta mano.

[58] Žr. Sprendimą *MMA IARD* (26, 30, 36, 37, 39 ir 40 punktai).

[59] Žr. 2022 m. birželio 30 d. Sprendimą *Allianz Elementar Versicherung* (C-652/20, EU:C:2022:514, 56 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[60] Žr. 2022 m. birželio 30 d. Sprendimą *Allianz Elementar Versicherung* (C-652/20, EU:C:2022:514, 38 punktas).

[61] Dėl Reglamento Nr. 44/2001 11 straipsnio 2 dalies žr. Sprendimą *MMA IARD* (31 ir paskesni punktai). Aiškiai pripažįstama, kad teises perėmęs darbdavys turi „nukentėjusiosios šalies“ statusą (žr. šio sprendimo 37–39 punktai).

reglamento 11 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyta taisyklė, pagal kurią jis, kaip ieškovas, gali iškelti bylą draudikui *savo buveinės vietos teisme*. Mano nuomone, tokiai išvadai padaryti pakanka pažodinio šių dviejų nuostatų aiškinimo.

66. Taip pat nepritariu Komisijos teiginiui, kad subjekto perimtos teisės nėra savarankiškos teisės, todėl negali lemti teisių perėmėjo teisių, susijusių su jurisdikcija, kurios būtų savarankiškos tiesiogiai nukentėjusios šalies teisių atžvilgiu. Teises perėmęs darbdavys yra vienintelis, galintis remtis perimtomis teisėmis. Be to, jo, kaip „žalą patyrusios šalies“, įtraukimas į subjektų, galinčių naudotis specialiomis jurisdikcijos dėl bylų, susijusių su draudimu, taisyklėmis, kategoriją grindžiamas jo paties patirtos žalos pripažinimo principu. Taip suprantant teisių perėmimą sunku suprasti, kaip dėl jo kiltų rizika, kad padaugės jurisdikciją turinčių teismų.

67. Be to, jei dėl proceso perkėlimo iš vienos valstybės narės į kitą savaime reiškia, kad atsiranda nepatogumų atsakovui, abejoju, kad juos padidintų tai, jog tas, o ne kitas tos pačios valstybės narės teismas turės nagrinėti bylą. Kitaip tariant, pripažinus *forum actoris*, mano manymu, atsakovo požiūriu nelabai turi reikšmės tai, ar procesas vyksta darbuotojo nuolatinės gyvenamosios vietos teisme, ar darbdavio buveinės vietos teisme.

68. Iš to, kas išdėstyta, matyti, jog tam, kad Reglamento Nr. 1215/2012 11 ir 13 straipsniuose nustatytos taisyklės būtų tikrai *specialios* ir visiškai atliktų apsaugos funkciją, darytina išvada, kad darbdavys, perėmęs savo darbuotojo, nukentėjusio per eismo įvykį, teises, turi galėti pareikšti ieškinį draudimo bendrovei savo nuolatinės gyvenamosios arba buveinės vietos teisme [62].

69. Taip reikia suprasti ir Sprendimą *MMA IARD*, kuriame Teisingumo Teismas ne kartą daro nuorodas į valstybės narės, kurioje yra *įsisteigęs* darbdavys, teismus [63]. O darbuotojo nuolatinės gyvenamosios vietos teismo kriterijumi Teisingumo Teismo analizėje akivaizdžiai nesivadovaujama [64].

70. Iš Reglamento Nr. 1215/2012 13 straipsnio 2 dalies, siejamos su 11 straipsnio 1 dalies b punktu, matyti, kad darbdavio, perėmusio savo darbuotojo teises, tiesioginis ieškinys draudimo bendrovei, įsteigtai kitoje valstybėje narėje, turi būti pareikštas vietos, kurioje įsisteigęs šis darbdavys, teisme.

71. Tada kyla klausimas, kaip nustatyti šią vietą, jei darbdavys yra valstybė. Kaip ir pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju, valstybė darbdavė savo konkrečią funkciją vertina per savo administracinio organizavimo prizmę.

72. Valstybė darbdavė turi būti laikoma įsisteigusia Miunchene ne todėl, kad pareigūnė vykdė veiklą Miunchene. „Darbuotojo“ veiklos vykdymo vietos kriterijus netaikomas nustatant darbdavio buveinės vietą [65]. Be to, pagal Reglamento Nr. 1215/2012 63 straipsnio 1 dalį juridinių asmenų buveinės vieta yra ten, kur yra jų oficiali buveinės vieta, centrinė administracija arba pagrindinė verslo vieta [66].

[62] Šiuo klausimu žr. 2007 m. gruodžio 13 d. Sprendimą *FBTO Schadeverzekeringen* (C-463/06, EU:C:2007:792, 28 punktas).

[63] Žr. Sprendimą *MMA IARD* (30, 36, 37, 39 ir 40 punktai).

[64] Sprendime *MMA IARD* dėl darbuotojo nuolatinės gyvenamosios vietos nurodyta tik tai, kad ji yra Austrijoje (žr. šio sprendimo 15 punktą).

[65] Iš tikrųjų kriterijus, nustatytas pagal Reglamento Nr. 1215/2012 11 straipsnio 1 dalies b punktą, siejamą su 13 straipsnio 2 dalimi, yra teises perėmusio darbdavio, kaip žalą patyrusios šalies, buveinės vietos, o ne vietos, kurioje dirba nukentėjusioji šalis, kriterijus.

[66] Bendrovių ir juridinių asmenų buveinės vieta, nesant nuorodos į valstybių narių teisę, nustatoma pagal savarankišką Sąjungos teisės išaiškinimą (žr. 2023 m. rugsėjo 14 d. Sprendimą *Club La Costa ir kt.* (C-821/21, EU:C:2023:672, 60 punktas)).

73. Vis dėlto, jei valstybė narė pareiškia tiesioginį ieškinį draudimo bendrovei, ji remiasi teisių perėmimu pagal įstatymą, tapdama prievolės kreditoriumi, nes vienas iš jos subjektų pareigūno nedarbingumo laikotarpiu mokėjo jam darbo užmokestį.

74. Tokiu atveju ir siekiant atitikties tiek jurisdikcijos taisyklių nuspėjamumo tikslui, tiek teisinio saugumo tikslui [67], siūlau laikytis požiūrio, kad valstybė darbdavė, perėmusi savo pareigūno teises, gali iškelti bylą draudimo bendrovei administracinės įstaigos, kurioje dirba pareigūnas ir kuri toliau mokėjo jam darbo užmokestį jo nedarbingumo laikotarpiu, buveinės vietos teisme. Iš tikrųjų teisių perėmimas galioja tik todėl, kad pareigūnui buvo mokamas darbo užmokestis, ir būtent dėl to, kad ši įstaiga užtikrino darbo užmokesčio mokėjimą pareigūno nedarbingumo dėl eismo įvykio laikotarpiu, darbdavys laikomas žalą patyrusia šalimi.

75. Dėl visų pirma nurodytų priežasčių manau, kad Reglamento Nr. 1215/2012 13 straipsnio 2 dalis, siejama su šio reglamento 11 straipsnio 1 dalies b punktu, turi būti aiškinama taip, kad valstybė narė, veikdama kaip pareigūno, nukentėjusio per eismo įvykį, teises parėmusi darbdavė, ir toliau mokėjusi jam darbo užmokestį, gali, kaip „žalą patyrusi šalis“, iškelti bylą kitoje valstybėje narėje įsteigtai bendrovei, kurioje civilinės atsakomybės draudimu apdrausta šiame eismo įvykyje dalyvavusi transporto priemonė, administracinės įstaigos, kurioje dirba šis pareigūnas, buveinės vietos teisme.

V. Išvada

76. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Landgericht München* (Miuncheno I apygardos teismas, Vokietija) pateiktą prejudicinį klausimą:

2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 13 straipsnio 2 dalis, siejama su šio reglamento 11 straipsnio 1 dalies b punktu,

turi būti aiškinama taip:

valstybė narė, veikdama kaip pareigūno, nukentėjusio per eismo įvykį, teises parėmusi darbdavė, ir toliau mokėjusi jam darbo užmokestį, gali, kaip „žalą patyrusi šalis“, iškelti bylą kitoje valstybėje narėje įsteigtai bendrovei, kurioje civilinės atsakomybės draudimu apdrausta šiame eismo įvykyje dalyvavusi transporto priemonė, administracinės įstaigos, kurioje dirba šis pareigūnas, buveinės vietos teisme.

[67] Žr. 2022 m. birželio 30 d. Sprendimą *Allianz Elementar Versicherung* (C-652/20, EU:C:2022:514, 54 punktas).